

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň socio-demografická analýza

doc. RNDr. Renata Klufová, Ph.D.

Katedra aplikované matematiky a informatiky

Ekonomická fakulta JU

struktura

- demografický vývoj
- sociální vývoj
- problémy a potřeby seniorů
- analýza relevantních aktivit a služeb
- projekce pro jednotlivé SO ORP do roku 2035

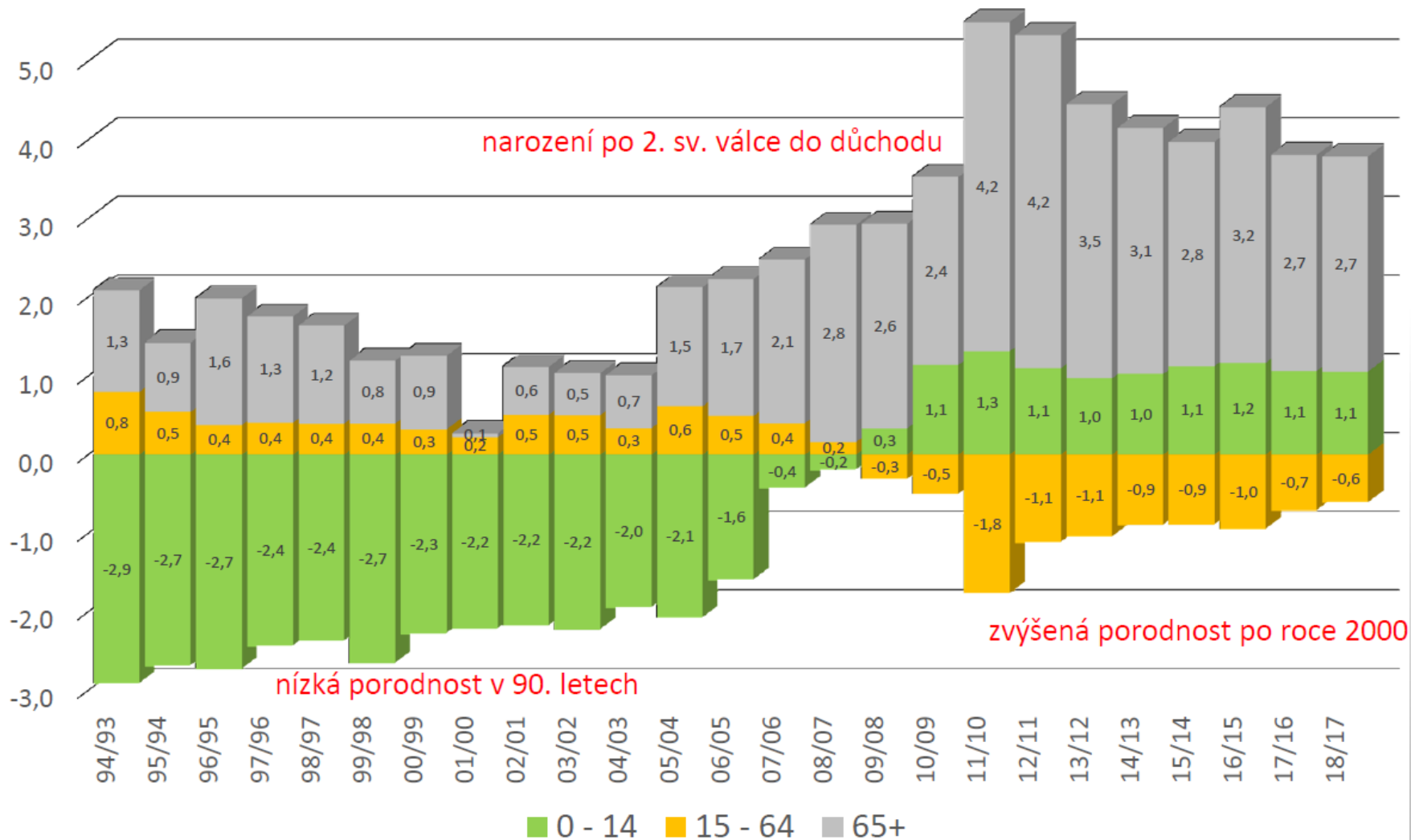
Demografické stárnutí

- postihuje v současné době všechny vyspělé země
- příčiny:
  - pokles úrovně plodnosti – tzv. **relativní stárnutí**
  - změny v úmrtnostních poměrech, prodlužování střední délky života – tzv. **absolutní stárnutí**
- nejrychlejší tempo růstu – osoby nad 80 let – tzv. **oldest old** nebo „**čtvrtý věk**“

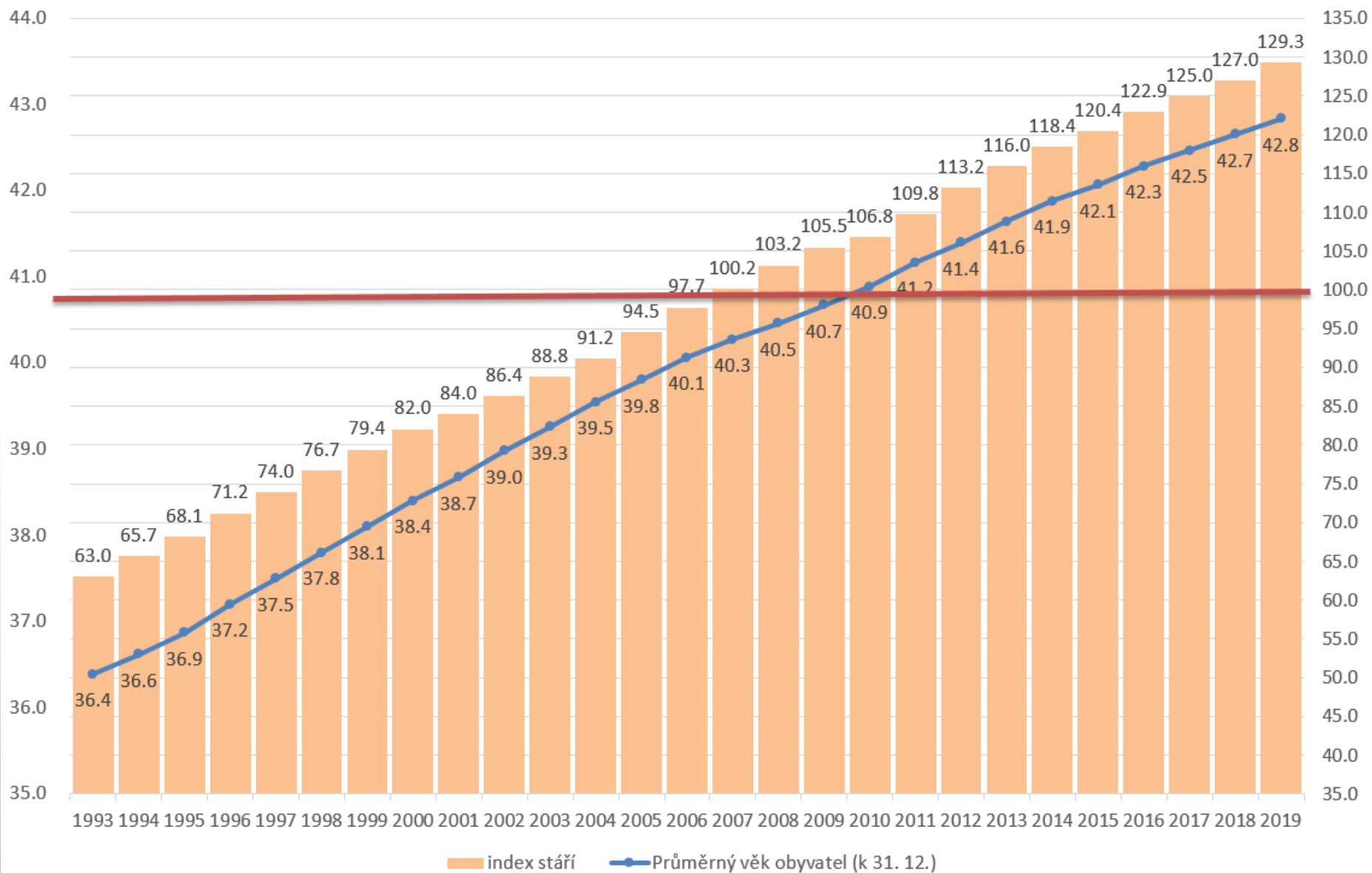
Demografický vývoj - relativní změny věkové struktury 1993 – 2018 (%)

demografické stárnutí se týká i Jihočeského kraje

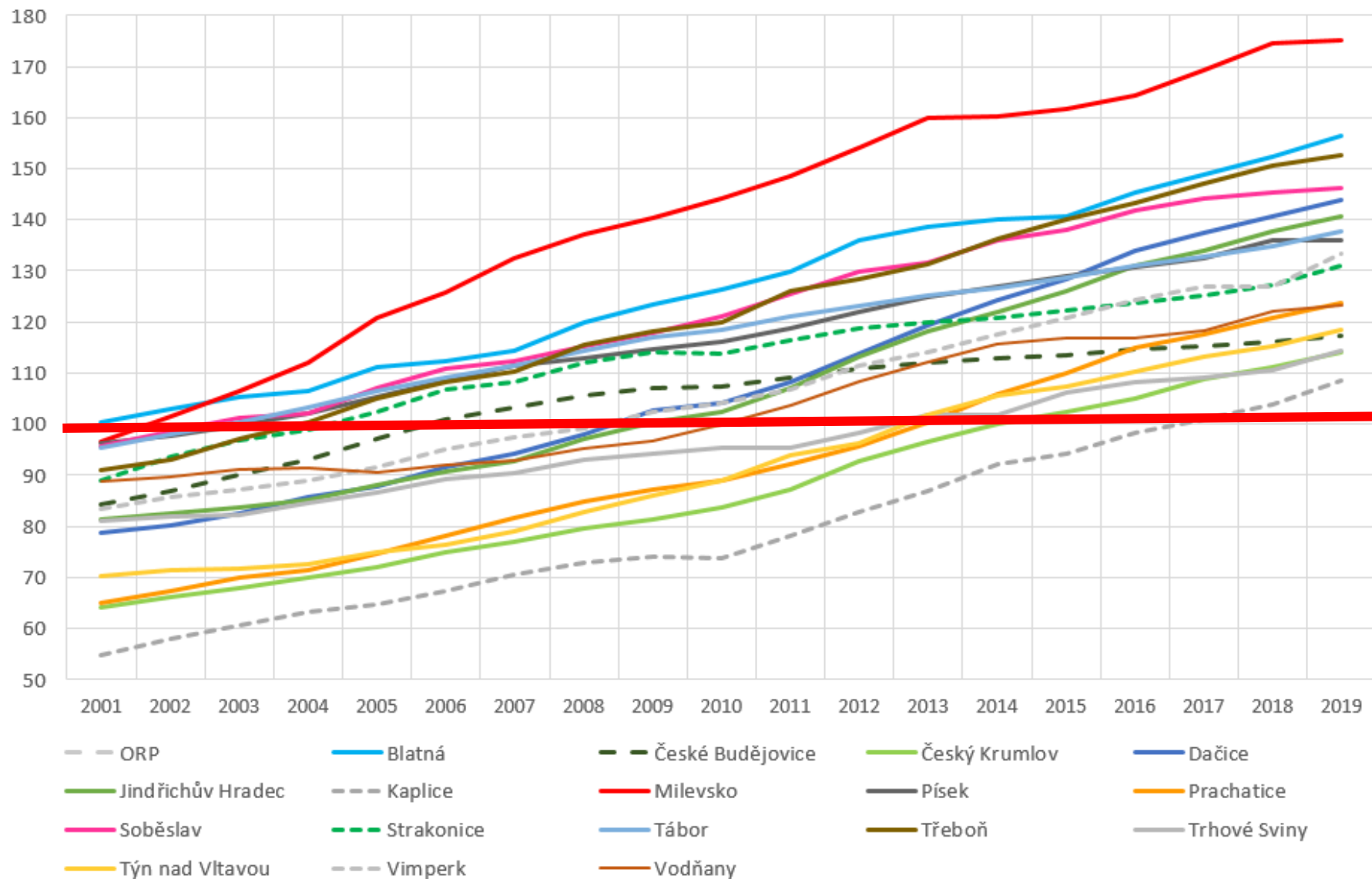

vývoj Indexu stáří a průměrného věku

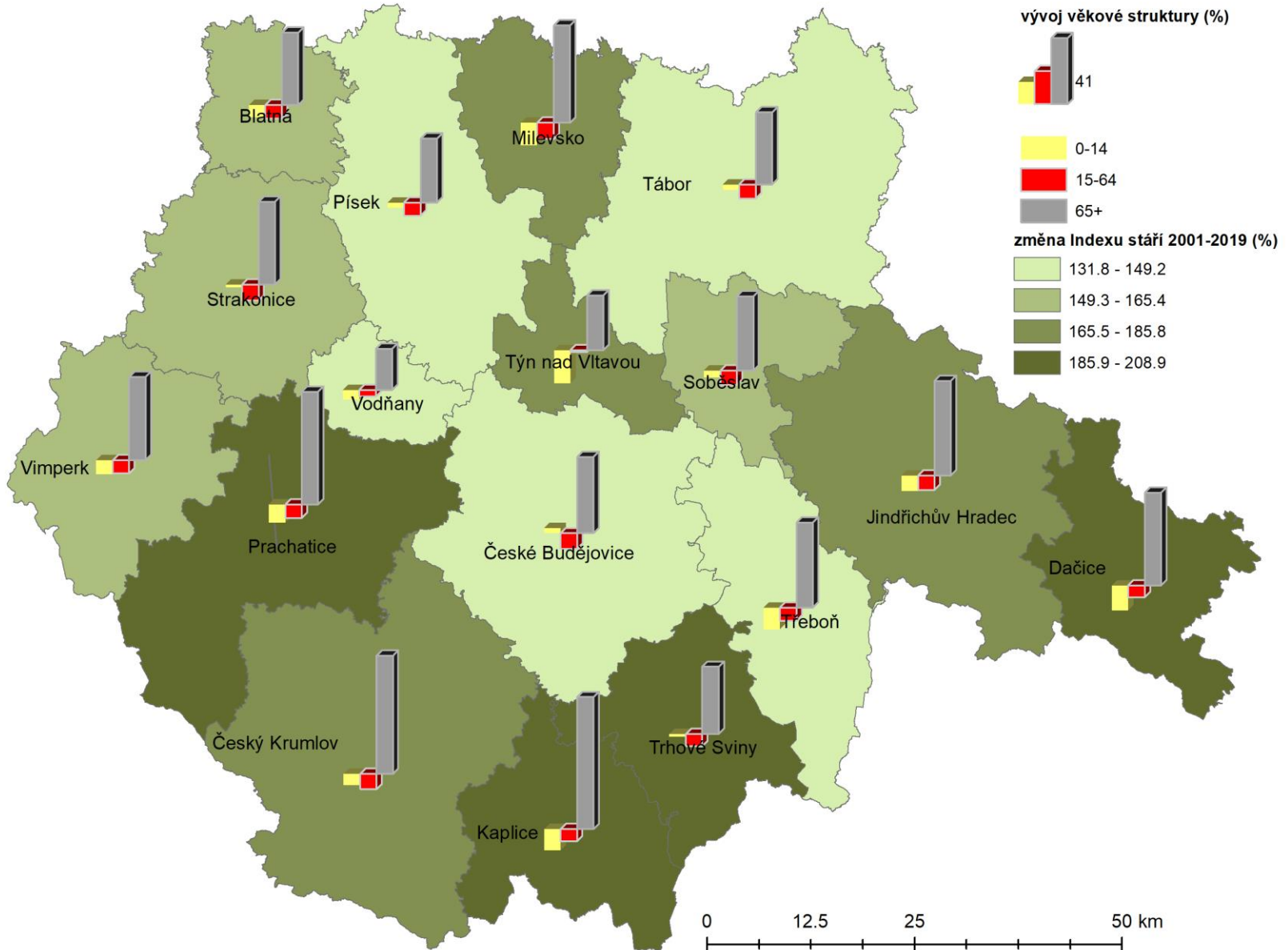

Index stáří – vývoj v SO ORP

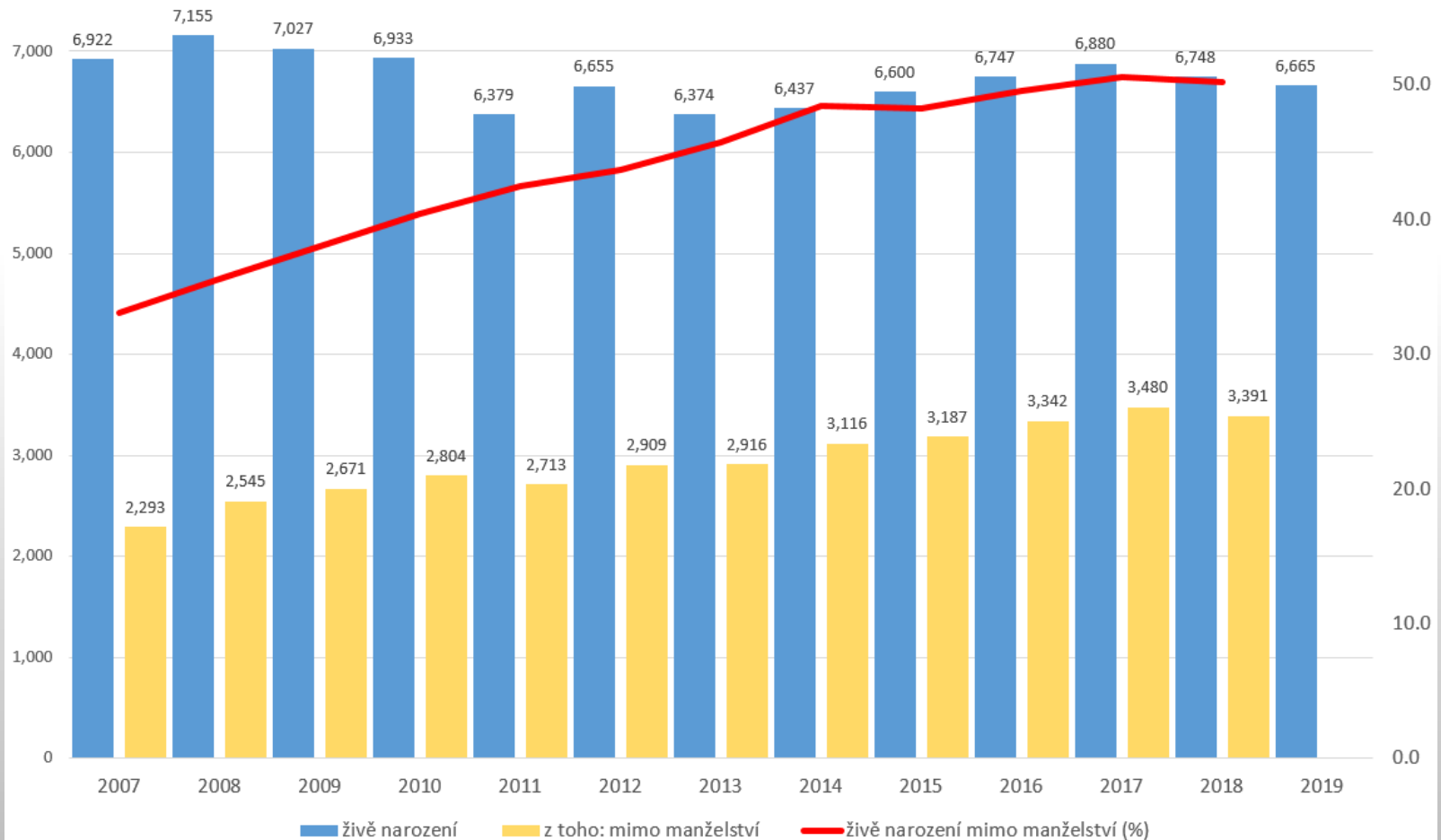
Změny věkové struktury SO ORP – 2001 - 2019

Relativní demografické stárnutí

- Z hlediska demografického stárnutí a jeho následných dopadů má mj. význam:
- **trend odkládání mateřství do pozdějšího věku** – i v Jihočeském kraji se nejčastěji rodí děti ženám ve věku 30 let - **vliv na rodiny**
  - **nárůst podílu narozených mimo manželství**

Demografické stárnutí a rodina

- rostoucí podíl seniorů $\Rightarrow$ změny rodinných uspořádání a partnerství
- růst počtu dětí narozených starším matkám a otcům $\Rightarrow$ vliv na intenzitu a disponibilitu mezigenerační péče v různých fázích životního cyklu
- senioři – mnoho sociálních rolí – většina poskytuje nějakou formu péče rodinám svých dětí a vnoučatům
- senioři na pracovním trhu
- tzv. **sendvič** – kombinace péče o seniora a nezletilé dítě v domácnosti s pracovní aktivitou

Projekce pro Jihočeský kraj:

- ČSÚ: Populační prognóza ČR do r. 2050 – k dispozici i pro jednotlivé kraje
- Burcin, B., Kučera, T. (2004). Nová kmenová prognóza populačního vývoje České republiky (2003-2065), ČSÚ.
- Burcin, B., Čermák, Z., Kučera, T., Šídlo, L. (2014). Prognóza vývoje počtu obyvatel v krajích České republiky do roku 2065: Východiska, předpoklady a základní výsledky prognózy, VÚV TGM.
- Říha, V. (2017). Vybrané metodické přístupy k tvorbě regionální populační prognózy: případová studie na úrovni Jihočeského kraje, PŘF UK.
- ČSÚ: Projekce obyvatelstva v krajích ČR 2019 - 2070

Předpokládaný vývoj

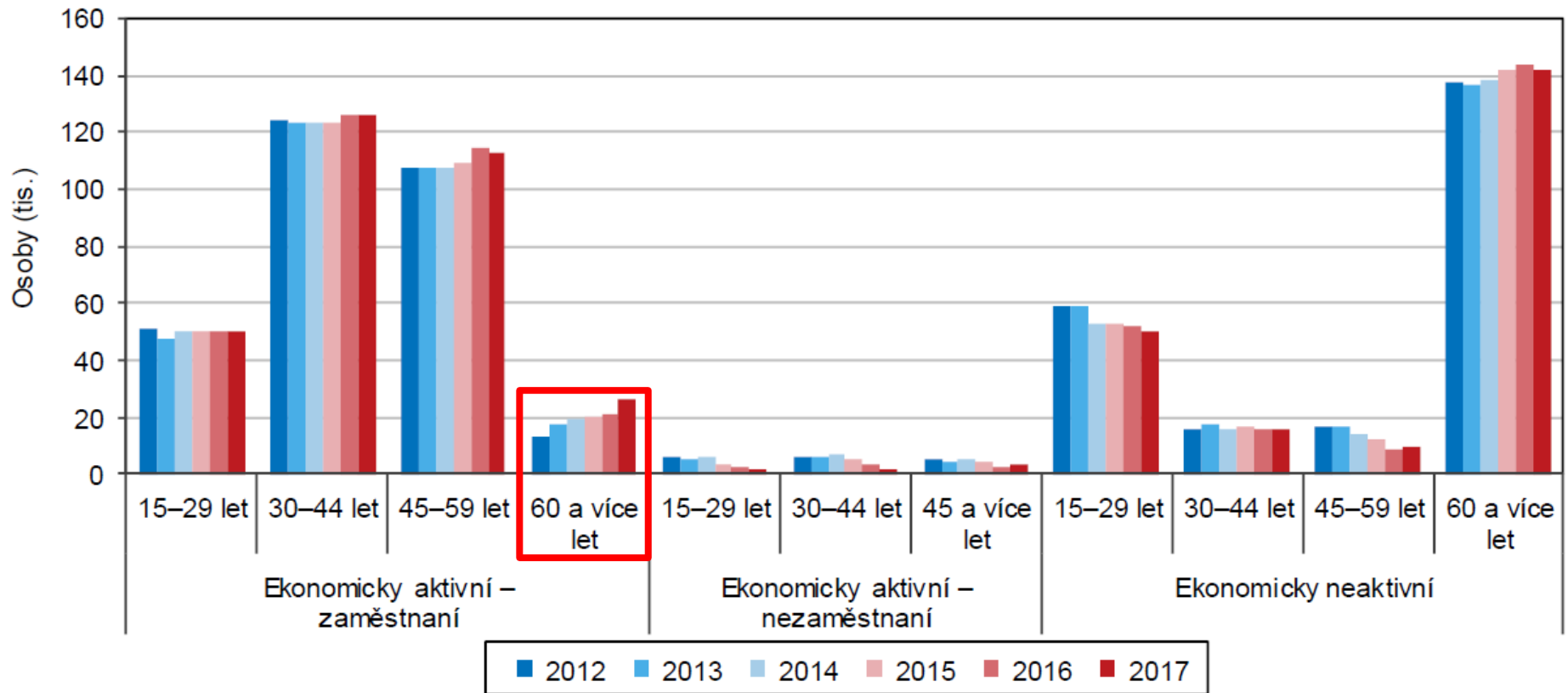
Věková struktura Jihočeského kraje v roce 2050 a 2070?

Sociální vývoj

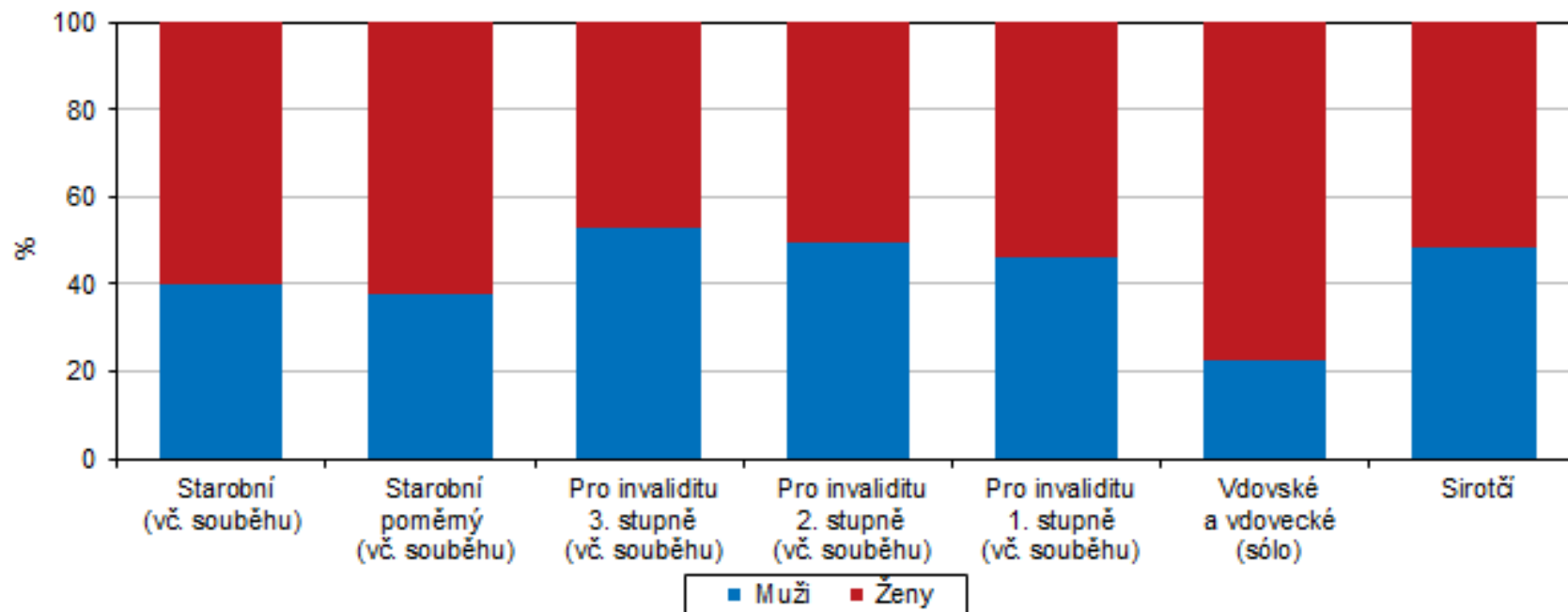
Dlouhodobě také dochází k **výraznému nárůstu počtu ekonomicky aktivních zaměstnaných obyvatel ve věkové kategorii 60 a více let**, což může být způsobeno jednak stárnutím populace a jednak zvyšováním věku pro odchod do důchodu.

Důchody

V roce 2019 pobíralo v Jihočeském kraji některý z důchodů více než 180 tis. osob.

	druh důchodu							
	starobní		invalidní pro invaliditu st.			vdovský	vdovecký	sirotčí
	plný	poměrný	III.	II.	I.			
prům. výše (Kč)	13 380	5 080	11 899	7 909	6 870	8 642	7 957	7 064
příjemců	112 897	165	9 254	4 367	11 654	1 127	328	2 408

Vybrané terénní a ambulantní služby - 2018

typ služby	výdaje (tis. Kč)	příjmy (tis. Kč)	počet uživatelů (klientů)	neuspokojených žadatelů
pečovatelská služba	225 223	172 462	8 151	130
osobní asistence	33 068	34 264	540	32
tísňová péče	1 861	1 861	67	-
průvodcovské a předčitatelské služby	5 144	5 014	137	7
podpora samostatného bydlení	614	451	13	-
odlehčovací služby	70 913	71 997	994	120
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	9 862	8 528	840	15
tlumočnické služby	655	654	74	1

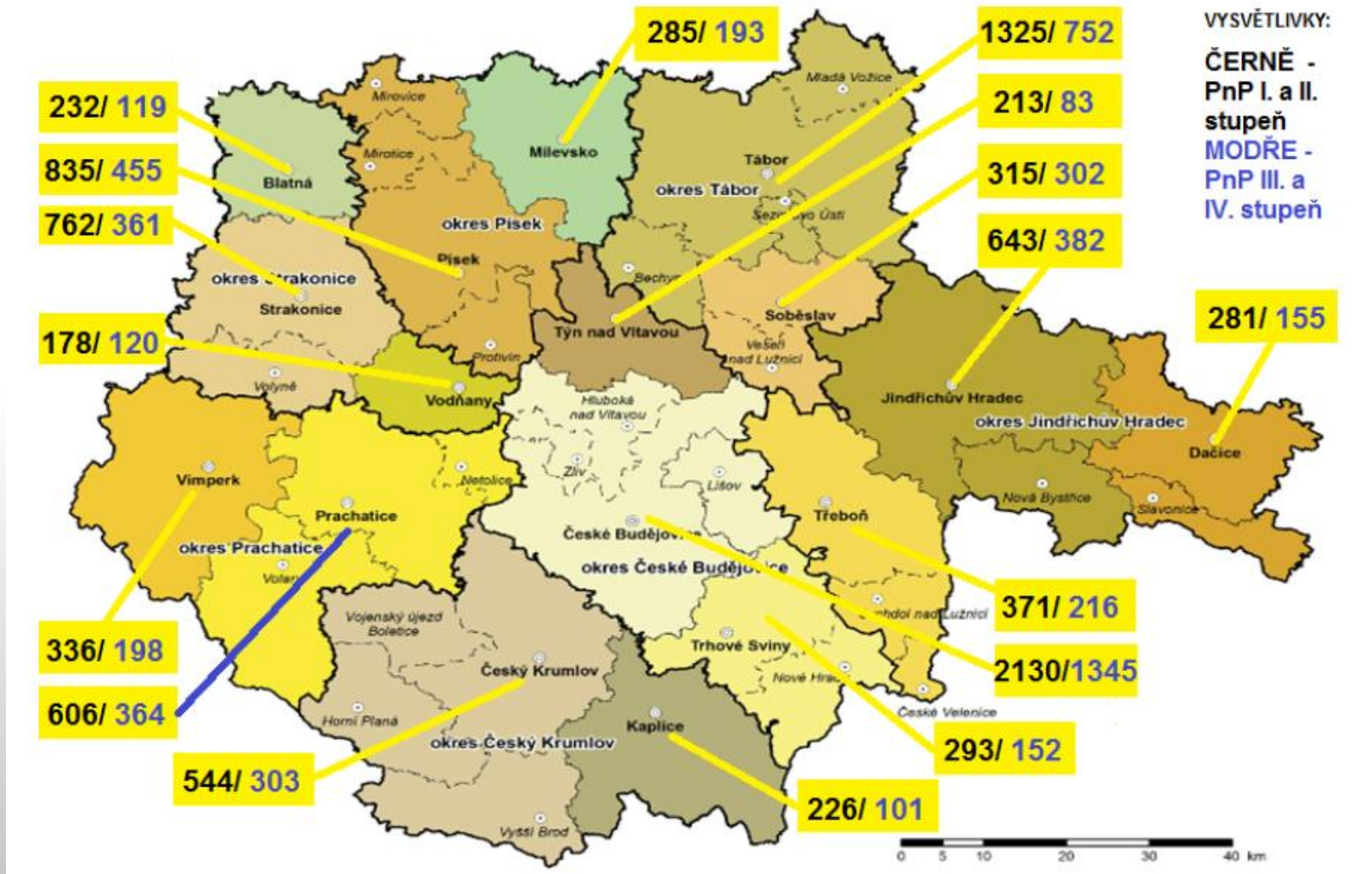
zdroj: Vybrané údaje o sociálním zabezpečení - 2018

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje na období 2019–2021 + Akční plány: návrhy na zvýšení kapacit jednotlivých typů sociálních služeb

Příjemci příspěvku na péči

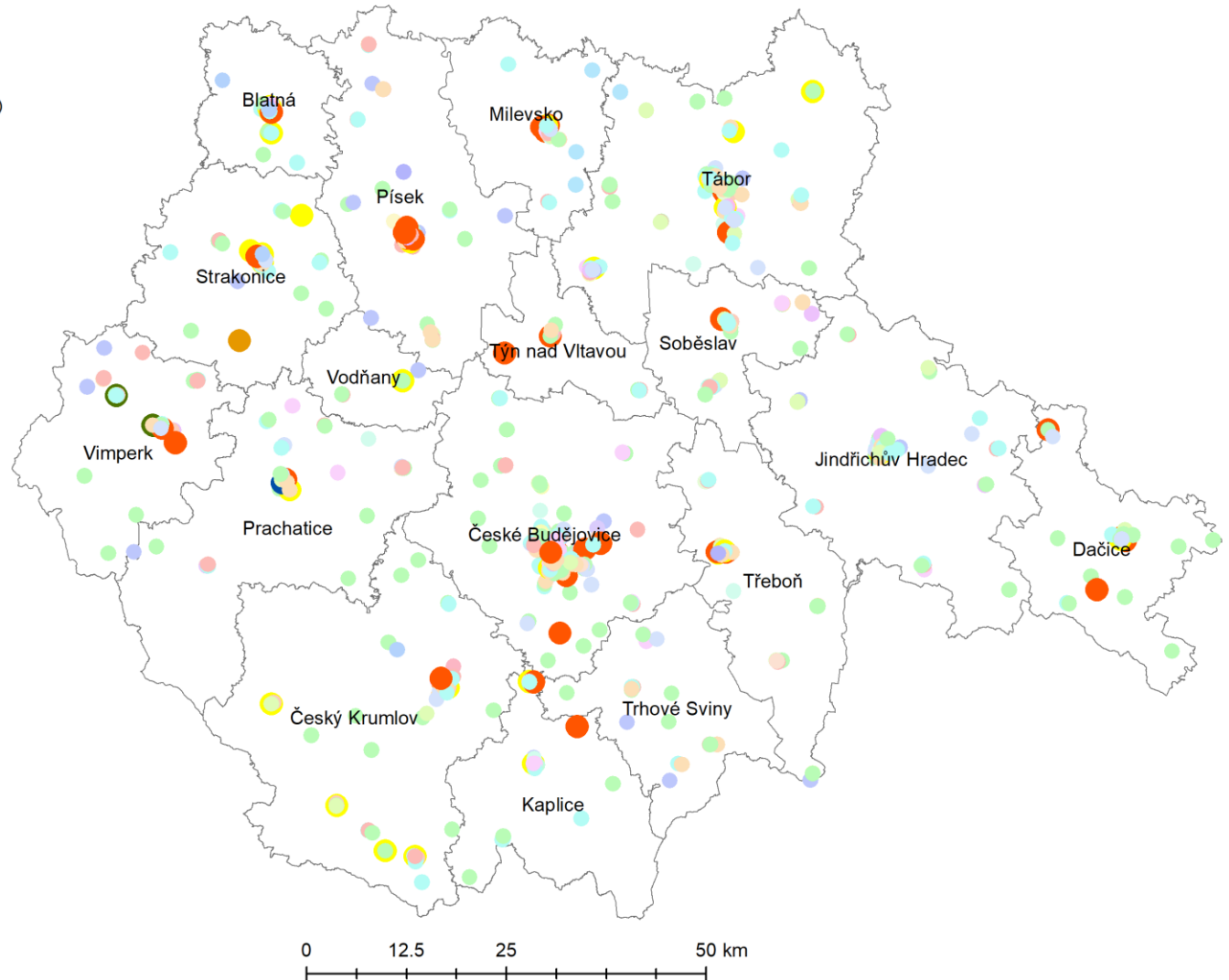

služby pro seniory - zdravotnické

DruhZarizeni

- Nemocnice
- Domácí zdravotní péče
- Hospic
- Léčebna pro dlouhodobě nemocné (LDN)
- Nemocnice následné péče
- Lékárna
- Samost. ordinace všeob. prakt. lékaře
- Lázeňská léčebna
- Léčebna tuberkul. a respir.nemocí (TRN)
- Ostatní ambulantní zařízení
- Ostatní zdravotnická zařízení
- Ostatní zvláštní zdravotnická zařízení
- Oční optika
- Psychiatrická léčebna
- Samostat.zař.nelék. - návš.služ.sestry
- Samostatná odborná laboratoř
- Samostatná ordinace PL - gynekologa
- Samostatná ordinace PL - stomatologa
- Samostatná ordinace lékaře specialisty
- Samostatná stomatologická laboratoř
- Samostatné zařízení fyzioterapeuta
- Samostatné zařízení nelékaře - jiné
- Samostatné zařízení psychologa
- Sdružené ambulantní zařízení - malé
- Sdružené ambulantní zařízení - velké
- Výdejna zdravotnických prostředků
- Zařízení LPS
- Zdravotnická dopravní služba
- Zdravotnická zachranná služba
- Zdravotnické středisko
- Zdravotní péče v ústavech sociální p.
- Zdravotní ústav

Demografické stárnutí postihuje i lékaře

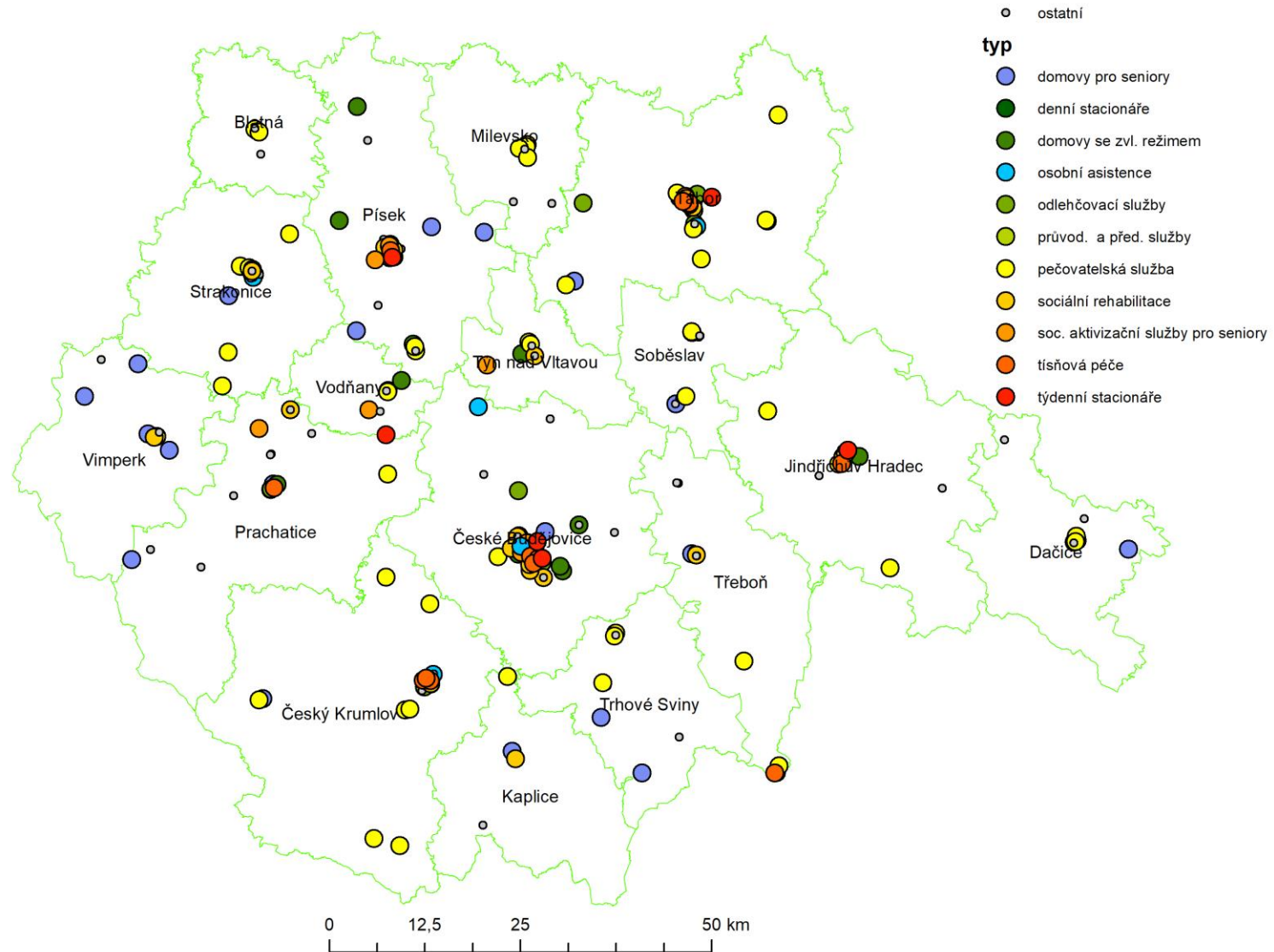
Řada poskytovatelů je již v důchodovém věku nebo se k němu blíží a lze tedy předpokládat ukončení provozu řady ambulancí.

Koncepce zdravotnictví Jihočeského kraje 2015–2020:

- podpora vzniku akreditovaných pracovišť na území kraje, kde mohou mladí lékaři vykonávat přípravu pro získání specializované způsobilosti
- podpora dalšího vzdělávání jak lékařských, tak nelékařských zdravotnických pracovníků

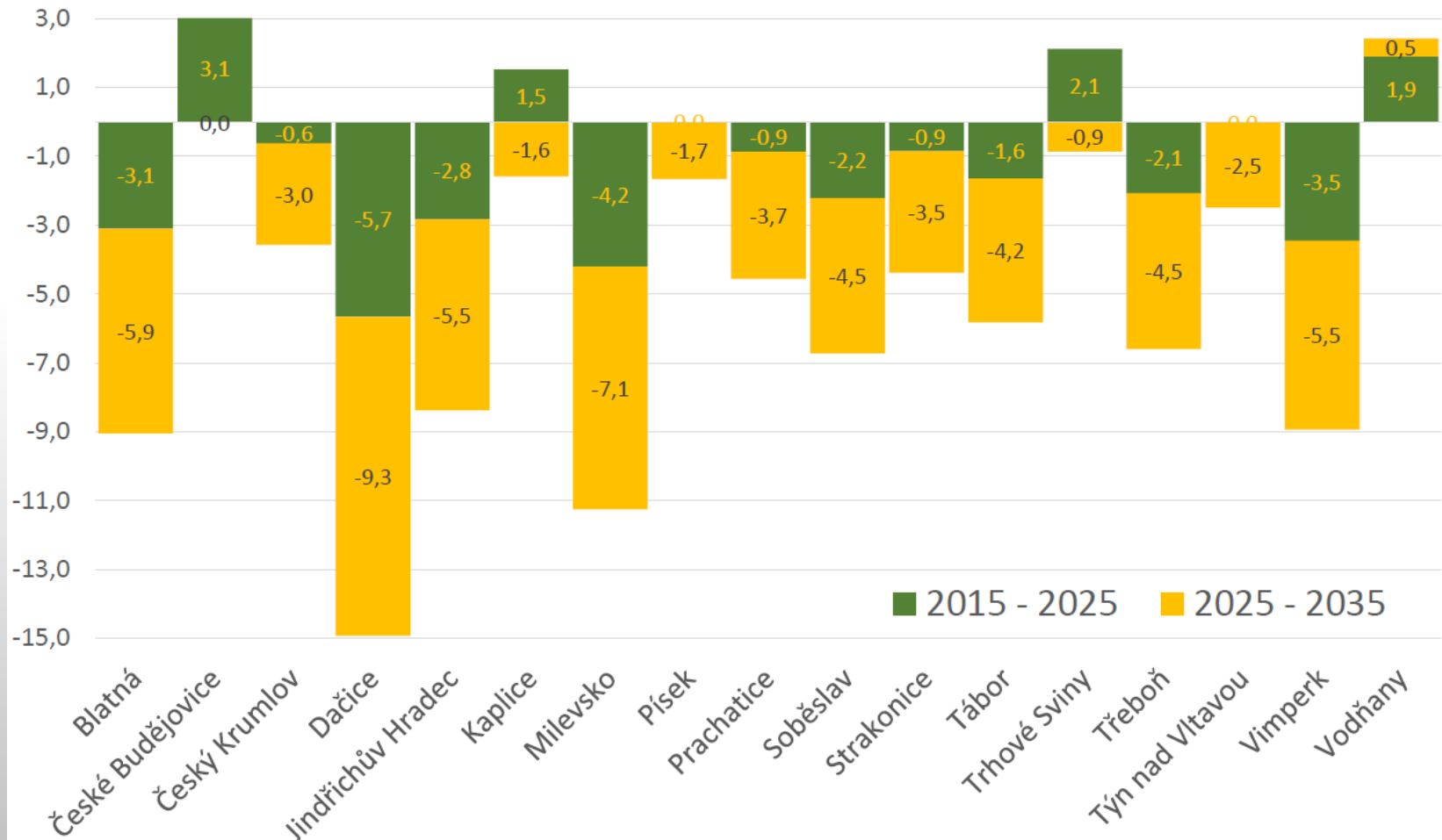
služby pro seniory - sociální

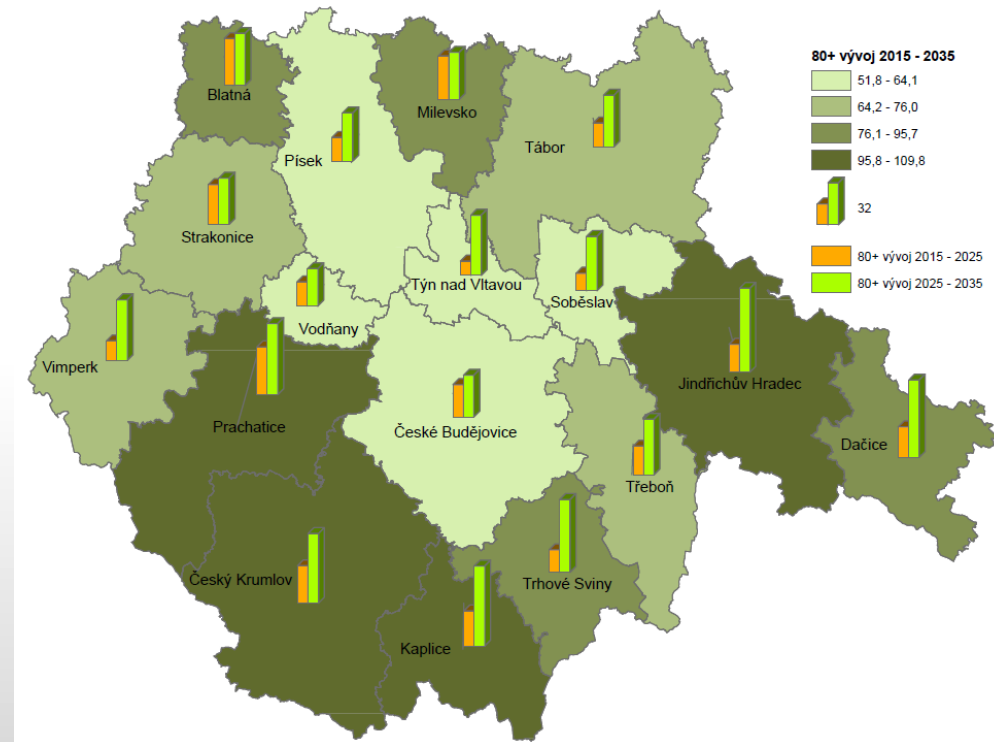
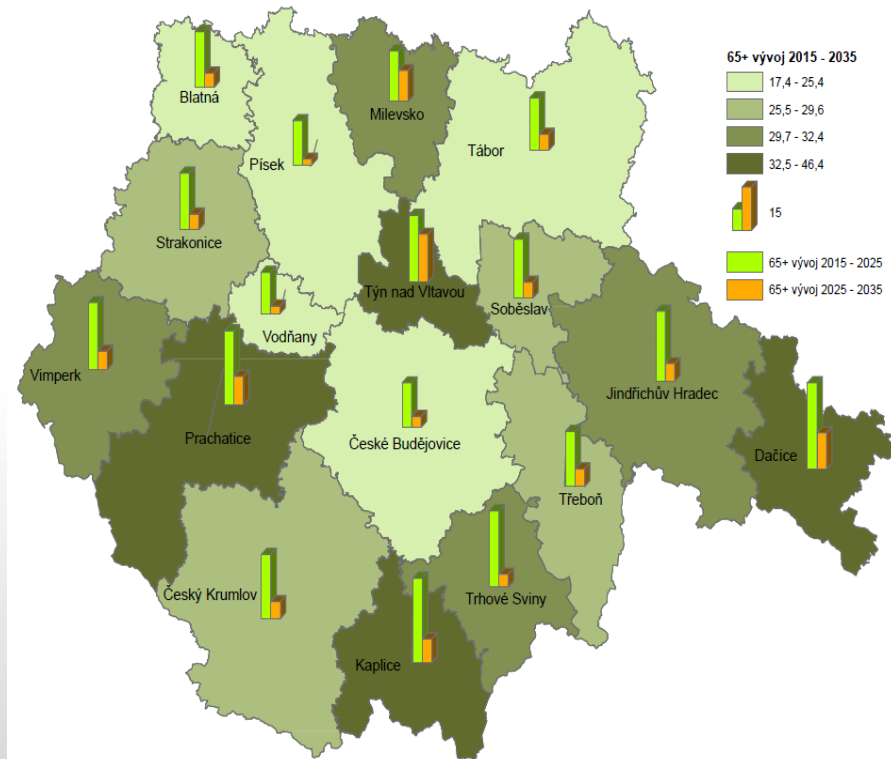
Několik mapek k zamyšlení

z výsledků projekce pro SO ORP Jihočeského kraje do roku 2035

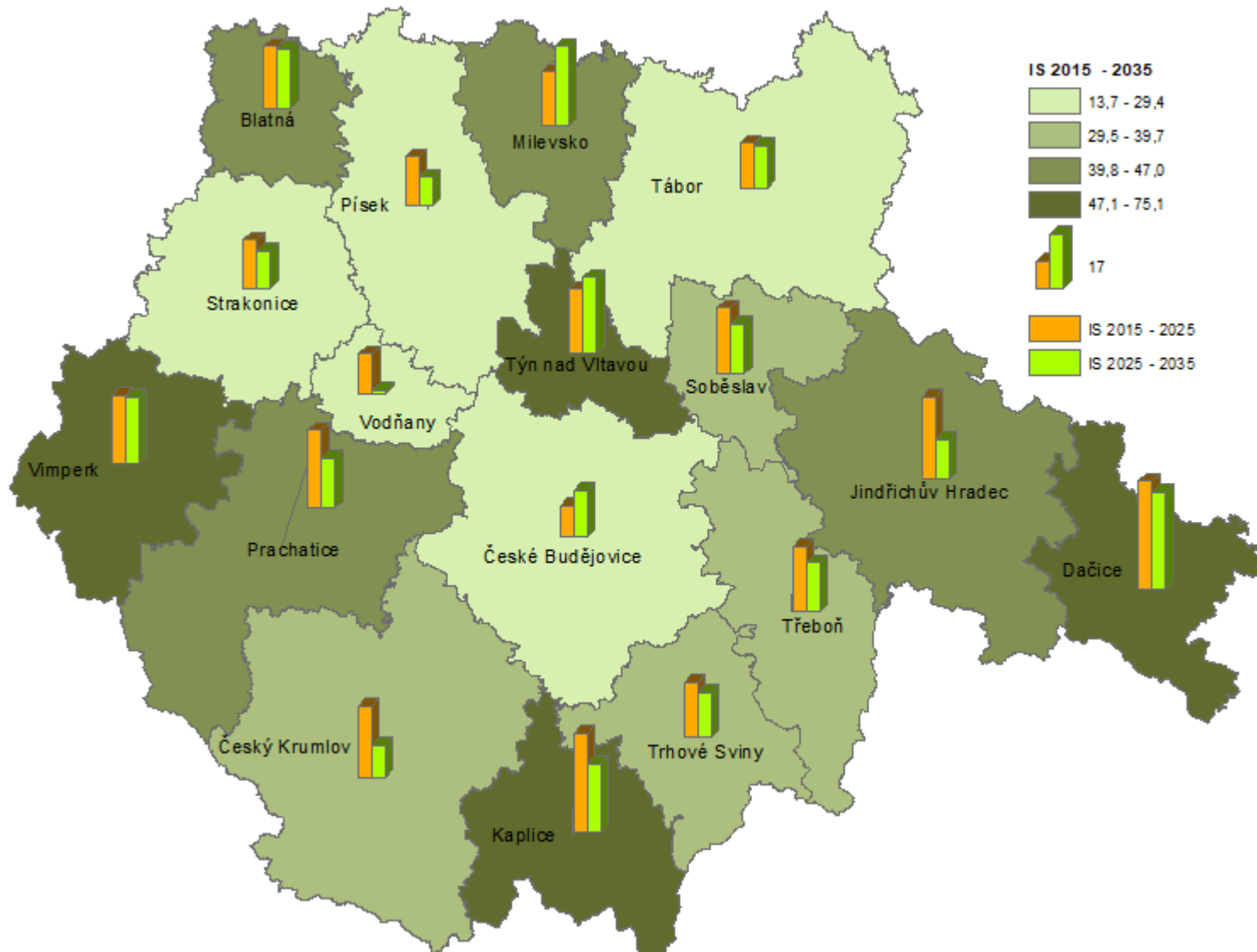
Předpokládaný vývoj podílu seniorů nad 65 let a nad 80 let(%)

Projekce SO ORP do roku 2035

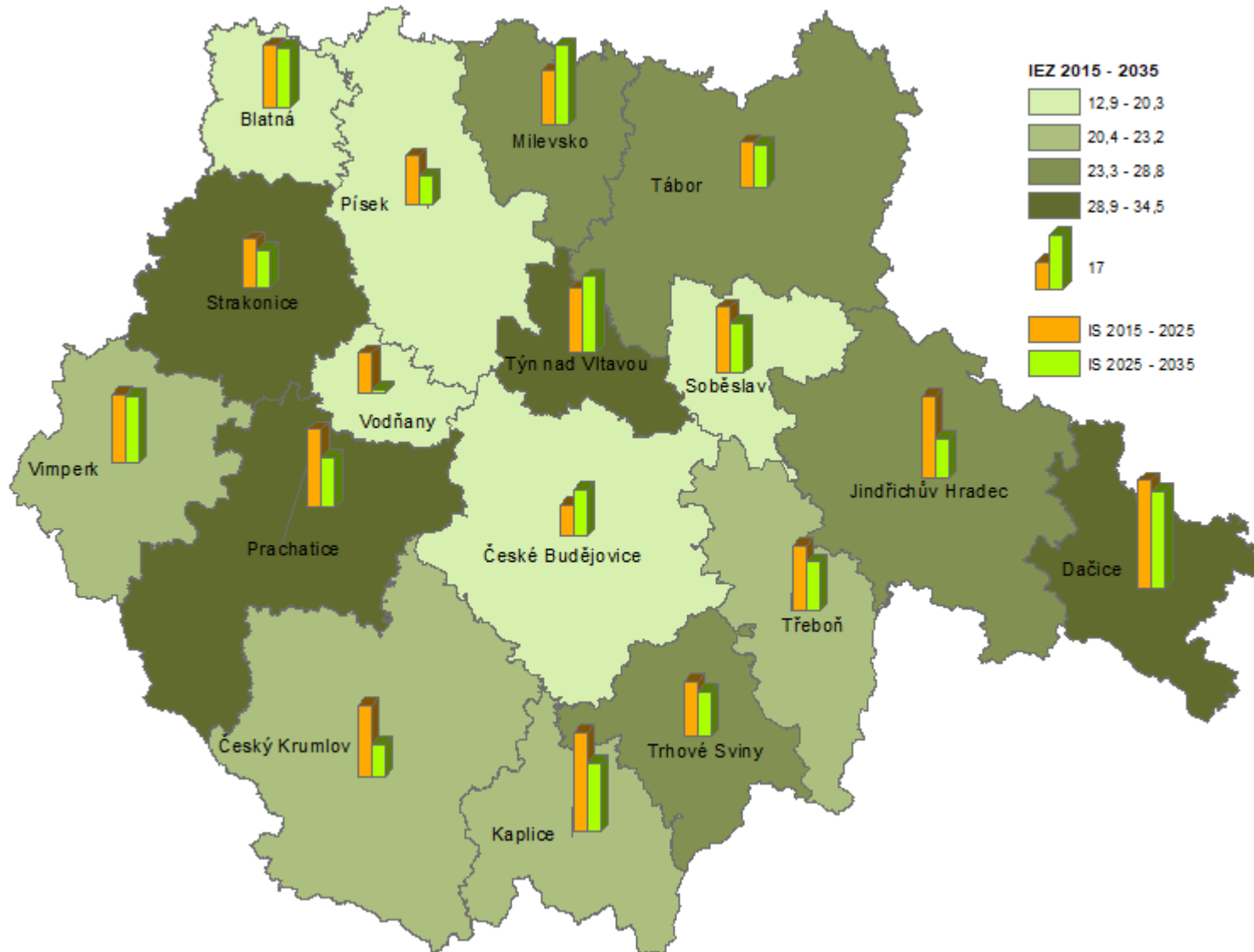
Předpokládaný vývoj Indexu stáří (%)

Projekce SO ORP do roku 2035

Předpokládaný Indexu ekonomického zatížení (%)

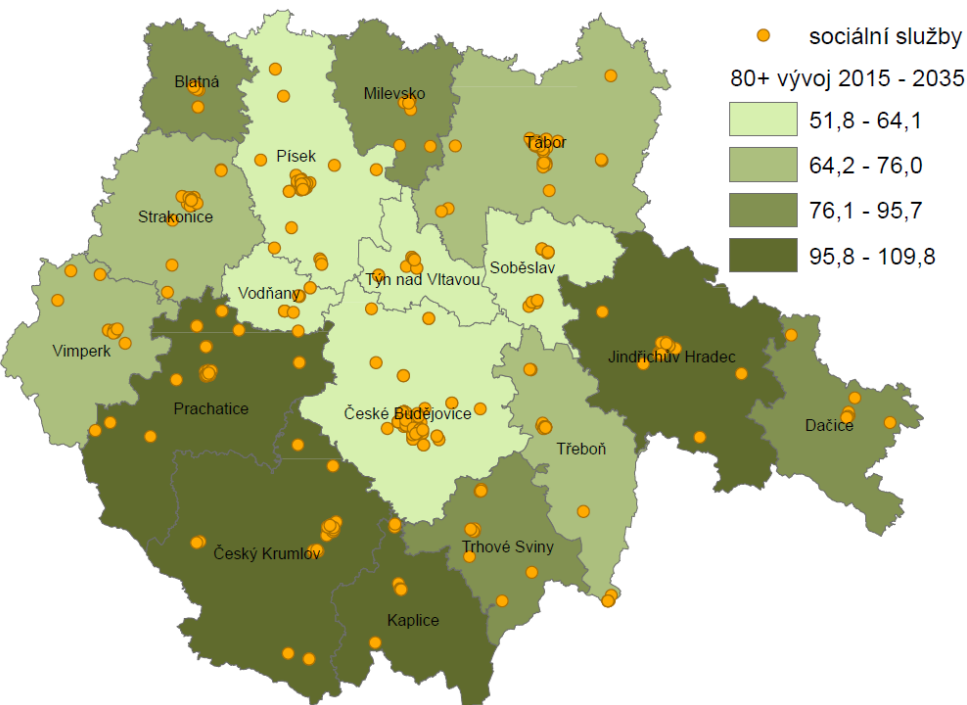

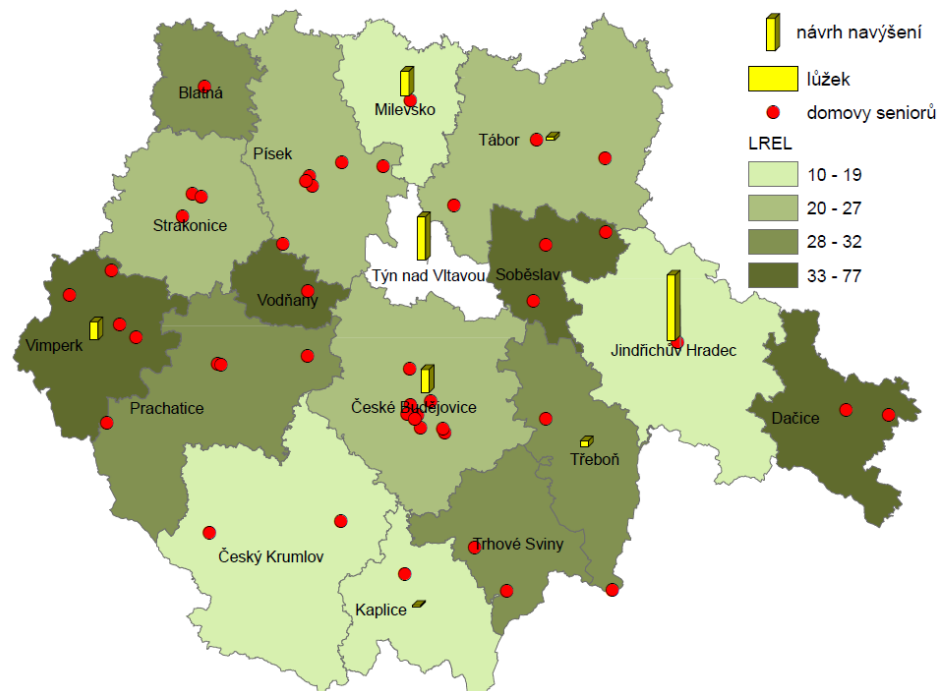
Projekce SO ORP do roku 2035

Předpokládaný Indexu ekonomického zatížení (%)

seniři nad 80 let (%)
stávající síť sociálních služeb

domovy pro seniory
(lůžka na 1000 ob. 65+)
plánované kapacity

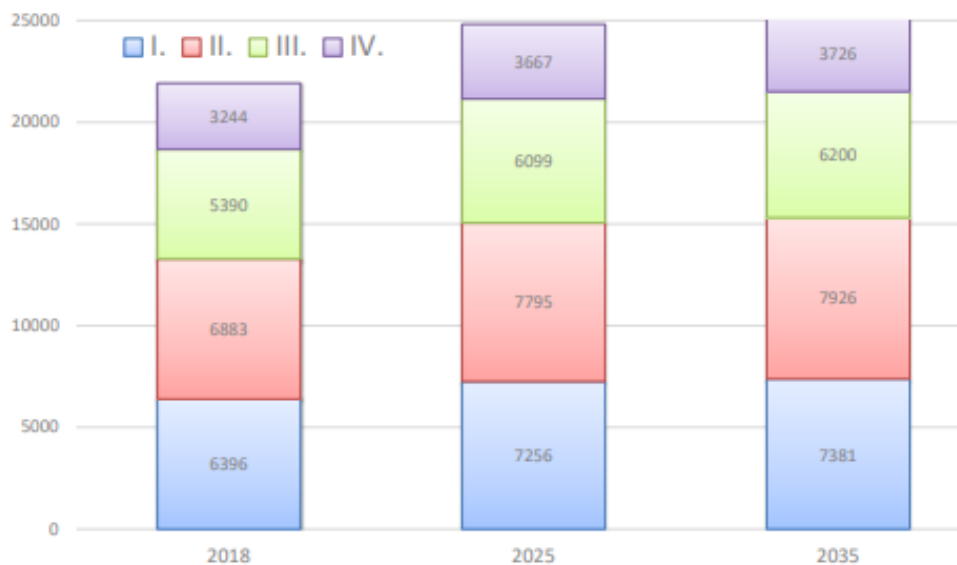
Projekce SO ORP do roku 2035

Modelový příklad:

Příspěvek na péči - nový nástroj financování sociálních služeb:

4 stupně závislosti (I. lehká, II. středně těžká, III. - těžká, IV. úplná)

Obrázek 9: Před. vývoj počtu příjemců

Tabulka 2: Předp. vývoj nákladů

rok	příjemců	min. náklady (mil. Kč)
2018	21 913	126,2
2025	24 871	189,2
2035	25 233	192,3

(zdroj: vlastní zpracování)

Projekce SO ORP do roku 2035

Co je možné udělat na úrovni kraje a obcí?

Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2018 – 2022 - cíle:

- **bydlení, bezbariérovost** - dostupné bydlení pro seniory;
- **zdraví, podpora a péče** - sociálně zdravotní integrace, rozvoj služeb asistovaného života, rehabilitace, sociální péče, revize příspěvku na péči, podpora neformálních pečujících;
- **zaměstnanost a celoživotní učení** - sdílená pracovní místa, age management, sociální podnikání, celoživotní učení;
- **prevence sociální izolace, podpora mezigeneračních vztahů a dobrovolnictví** - aktivní stárnutí;
- **lidská práva** - informovanost, ochrana před diskriminací a zneužíváním.

Děkuji za pozornost

